

«КЛІПОВЕ» МИСЛЕННЯ МОЛОДІ: ДРУГ ЧИ ВОРОГ НАВЧАННЯ?

У статті розглядається проблема феномену «кліпового» мислення як форми сприйняття навколишньої дійсності за допомогою різноманітного, мозаїчного, фрагментарного сприйняття інформації. Вивчення цього феномена дозволить більш ефективно будувати процес навчання. Розглянуто позитивні та негативні сторони кліпового мислення, позначено специфіку його прояву в процесі навчання. Вивчення та аналіз такого способу розумової діяльності сучасних юнаків та дівчат дозволить враховувати цю специфіку в організації та реалізації процесу навчання в загальноосвітніх установах на принципово інших методичних підходах із широким використанням інноваційних форм подачі навчального матеріалу.

Ключові слова: кліп; кліпова свідомість; кліпове мислення; молодь; навчання.

«Надеяться на лучшее поздно, но есть время подготовиться к худшему» (Дж. Мартин)

Постановка проблеми. Єдиним видом людської діяльності, яка перетворює інформацію на знання, є читання. Саме такий підхід і зумовлює інтерес фахівців різних галузей до читання, особливо до читання молоді, адже навчатися без читацької діяльності неможливо. Усі дослідники одностайні у своїх думках: сучасна молодь читає мало або взагалі не читає. Можна аналізувати потреби, інтереси, асортимент книг для молоді, але допоки не стане зрозумілим, що є **певні бар'єри** читацької діяльності юнацької аудиторії, не можна розробити реальні методики активізації читацької поведінки цієї аудиторії. Саме пошук відповідей на це непросте питання й привів до теми про «кліпове» мислення [8; 9]. Тема виявилась надзвичайно плідною та цікавою з точки зору представників різних галузей та сфер діяльності [1; 2; 12].

Мета й завдання статті. Постановка та подальше вивчення специфічних форм розумової та пізнавальної діяльності учнівської та студентської молоді, до яких належить і так зване «кліпове мислення», очевидно, дозволить знайти нові методологічні та методичні підходи до організації навчального процесу. У цьому й полягає мета статті, яка реалізується через постановку завдань: охарактеризувати феномен «кліпового» мислення та спробувати окреслити перспективні методики навчання молоді з метою використання позитивних сторін такого мислення та мінімізації негативних проявів «кліповості».

Зазначимо, що проблема «кліпового мислення» **малодосліджена** в українській науці й поки знаходиться на стадії визначення кола проблем для подальшого вивчення, формування категоріального апарату проблеми, висунення теоретичних гіпотез та формування практичних підходів задля їх підтвердження або спростування. На практиці ж «кліпова свідомість» поступово проникає в усі сфери життєдіяльності людини, у тому числі й у діяльність такого соціального

інституту, як освіта. Дослідження, присвячені проблемам формування кліпової свідомості сучасної дитячо-юнацької аудиторії, проведені російськими спеціалістами, виявили чіткі прояви кліпової свідомості в галузі освіти.

У рамках нашої статті дотримуємось такого погляду: «кліпове» мислення – це процес відображення безлічі різноманітних властивостей об'єктів без урахування зв'язків між ними, що характеризується фрагментарністю інформаційного потоку, алогічністю, повною різноманітністю інформації, яка надходить до людини, високою швидкістю її надходження та сприймання.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми. Термін «кліпова свідомість» у філософсько-психологічній літературі з'явився наприкінці 90-х рр. ХХ ст. й означав здатність людини сприймати світ через короткий, яскравий посил у формі або відеокліпу (звідси й назва), або теленовин. У російській науці першим використовує термін «кліпове» мислення філософ Ф. І. Гіренко, вважаючи, що понятійне мислення перестало відігравати важливу роль у сучасному світі. Він стверджує, що сьогодні відбувається **заміна лінійного мислення нелінійним**: «... ми в собі виховали розуміння картинок. Ми сформували в собі не понятійне мислення, а, як я його називаю, кліпове, ... що реагує лише на удар». Дослідник феномену кліповості висловлює тезу про те, що понятійне мислення перестало відігравати важливу роль у сучасному світі. Сьогодні сформоване зовсім інше мислення, оскільки формується воно переважно не книгами, а образами всесвітньої комп'ютерної мережі. Сучасні люди відмовились від попереднього образу мислення, від попередніх почуттів, від раніше встановлених прийомів пристосування до умов життя. Саме під безперервним інформаційним бомбардуванням людської свідомості і сформувалося «кліпове» мислення. В історії людства раніше не було подібних засобів масового впливу на свідомість і психіку людини та на суспільну свідомість.

Створені в гіпертекстовому форматі інтернет-образи особливим чином конструюють, а точніше деконструюють текстові структури і способи їх прочитання: від територіально обмеженої і лінійно вибудованої книги ми переходимо до номадичних, ризо-матичних, детериторизованих інформаційних систем. Номадичний (від *nomad* – кочівник) – поняття пост-модерністської філософії, що означає відмову від однозначно організованого простору, від наявності певного центру, багатоваріантність просторових конфігурацій. Це поняття задає орієнтацію на культурний поліцентризм у всіх його виявах. Мешканець мережі, зрощений з простором, як і номад, тільки його світ не степ, а гіперреальність, в якій проходять його безкінечні подорожі. Він подорожує в кріслі за комп'ютером і ці подорожі формують його погляди та мислення» [13].

У 2010 році культуролог К. Г. Фрумкін виокремлює п'ять передумов, що породили феномен «кліпового мислення»:

- прискорення темпів життя й безпосередньо пов'язане з ним зростання обсягу інформаційного потоку, що породжує проблематику відбору та скорочення інформації, виділення головного й фільтрації зайвого;
- потреба в більшій актуальності інформації та швидкості її надходження;
- збільшення різноманітності інформації, що надходить;
- збільшення кількості справ, якими одна людина займається одночасно;
- комерціалізація каналів, що передають інформацію;
- зростання діалогічності на різних рівнях функціонування соціальних мереж [10].

Аналіз нечисленних публікацій із теми свідчить про усталену думку дослідників феномену кліповості: сучасній дитячо-юнацькій аудиторії притаманне «кліпове мислення», яке призводить до формування кліпового світогляду: тобто дитина й підліток сприймають світ не цілісно, а як низку іноді не пов'язаних між собою частин, фактів, подій. Таким дітям і підліткам складно, а часом вони взагалі не здатні аналізувати яку-небудь ситуацію, адже її зображення не затримується в думках надовго, воно майже відразу зникає, а його місце тут же посідає нове. Цьому сприяє нескінченне перемикання телеканалів, сторінок інтернету, переглядання новин, реклами, анонсів до фільмів, читання блогів, тобто форм, які є характерними для соціальної діяльності дітей і молоді, як у процесі навчання, так і в позанавчальний час (хоча відокремити одне від іншого іноді майже неможливо: під час занять у школі учні вміють відповідати на одержані смс-повідомлення, фотографувати слайди презентацій і щось все-таки писати в зошиті).

Отже, можна говорити про своєрідний «ланцюг»: «кліпове мислення» як процес і спосіб отримання інформації – на його підставі формується «кліпова» свідомість – мозаїчне, фрагментарне, надто різноманітне відображення дійсності в головах сучасних дітей та підлітків. І на цій підставі можна говорити й про «кліпову поведінку» – специфічну соціальну

діяльність молоді, якій притаманна різноманітність, часта зміна форм, незавершеність початої діяльності і, інколи, нелогічність. Безперечно, «кліпова» свідомість дітей та молоді впливає на процеси сприйняття та розуміння ними навчальної інформації.

Дослідники феномену кліповості виокремлюють як позитивні, так і негативні сторони означеного поняття.

До позитивних сторін цього явища дослідники відносять:

- таке мислення може використовуватися як захисна реакція організму на інформаційне перевантаження. Якщо враховувати всю ту інформацію, яку бачать і чують за день діти та підлітки, плюс інтернет, то стає зрозумілим, що їхнє мислення змінюється, підлаштовується, адаптується до такого інформаційного світу (скажімо, подача презентації на уроці бу-де в такому випадку розглядатися як нова і цікава форма; а не «нудний підручник»);

- це є новою формою розвитку відносин людини з інформацією, яку необхідно широко вивчати;

- «кліповий» спосіб роботи з інформацією додає динамізму пізнавальній навчальній діяльності, що дозволяє дітям та підліткам в умовах зростаючого обсягу навчального матеріалу встигати, іноді хоч би формально, виконати необхідні завдання (навчальний процес, у якому широко використовуються мультимедійні засоби подачі навчальної інформації, сприймається дитиною та підлітком як сучасна, а не застаріла методика);

- «кліпова» поведінка дозволяє бачити багатоплановість, багатоваріантність, неоднозначність підходів до аналізу або вирішення конкретних питань і завдань (таке мислення допомагає дитячо-юнацькій аудиторії краще усвідомлювати та розуміти найрізноманітніші зв'язки між явищами та подіями);

- «кліпове» мислення сприяє більшій адаптації до мінливої соціальної реальності й до її пізнання (через включеність у навчальний процес різних методів подачі інформації вчитель або викладач будують нову «картину світу» – ОБРАЗОВАНИЕ формирует ОБРАЗ мира (рос.)).

Негативні сторони «кліпового» мислення можуть виявлятися в такому:

- навколишній світ перетворюється на мозаїку розрізнених, мало пов'язаних між собою фактів, частин, уламків інформації. Дитина звикає до того, що вони постійно, як у калейдоскопі, змінюють один одного, і постійно вимагає нових (потреба слухати нову музику, спілкуватися в чаті, постійно «бродити» мережею, редагувати фотографії, дивитися уривки з фільмів, грати в онлайн-ігри з новими учасниками). Це суттєво відволікає їх від головного, «стрижневого» заняття – навчання;

- у старшокласників негативна «кліповість» виявляється яскравіше: це пов'язано з тим, що педагоги вимагають від них читати першоджерела, навчальну літературу, конспектувати й аналізувати її. А покоління «швидких кнопок» хоче, щоб навчальна інформація подавалась їм у звичній для них стислій, «кліповій» формі (презентації уроків, стислі їх конспекти, опорні схеми, малюнки тощо). Наскільки ці

вимоги вже враховано авторами сучасних підручників?);

– це мислення передбачає спрощення інформації, тобто «забирає» глибину засвоєння матеріалу, не сприяє розвитку мовленнєвої та письмової культури (звідки така культура може бути сформованою в дітей та підлітків, які читають мало або взагалі не читають?);

– втрачається здібність до аналізу й вибудовування довгих логічних ланцюжків, споживання інформації прирівнюється до поглинання фаст-фуда (чи можна взагалі отримувати знання, не аналізуючи інформації, яка подається в навчальному процесі?).

У сучасній педагогіці щодо «кліпового» мислення існують дві думки. Відповідно до першої, таке мислення – це фрагментарне, неповне, роздроблене, навіть у чомусь збиткове мислення, яке є відображенням і результатом впливу хаотичної інформації, яка практично бомбардує свідомість дітей та підлітків. Згідно з другим поглядом, кліпове мислення – це особливий, «квантовий» тип мислення, який тією чи іншою мірою вираженості був притаманний людині завжди (існує навіть думка, що Біблія є класичним прикладом «кліпової» побудови тексту). «Кванти думки» відрізняються своєрідною завершеністю, цілісністю, образністю та яскравістю. Прихильники цієї думки вважають, що це мислення в цілому позитивне, і його сильні сторони необхідно використувати в організації навчального процесу.

Виникнення педагогічних протиріч щодо розуміння «кліпового» мислення зумовлене, очевидно, з одного боку, сутністю традиційної освітньої парадигми, яка, будучи струнким сформованим явищем, із запізненням відповідає на блискавичні зміни суспільства, де інформація є абсолютною домінантою. З іншого боку, вимальовується явна невідповідність оновлених внутрішніх очікувань володарів «кліпового» мислення розміреному ритму освітніх підвалін.

І. Ф. Гіренок зазначає, що в сучасному світі понятійне мислення перестало відігравати важливу роль: «... ось ви запитали, що сьогодні відбувається у філософії, а відбувається заміна лінійного, бінарного мислення нелінійним. Європейська культура вибудовується на системі доказів. Російська культура, оскільки коріння її візантійські – на системі показу. І ми в собі виховали, може бути, після І. Дамаскіна, розуміння картинок. Ми формували в собі не понятійне мислення, а, як я його називаю, кліпове, ... що реагує тільки на удар» [3, с. 123].

Дослідники стверджують, що «кліпове» мислення призводить до: масового синдрому розладу уваги; втрати бажань пізнання нового; знищення потреби та здатності до творчості, чому сприяє постійне використання вторинної інформації на рівні її переробки та комбінування; неструктурованості в бажаннях та вчинках; невідповідності образу думок образу життя; непослідовності в прийнятті рішень щодо розв'язання проблем, навіть суто життєвих, та послаблення відповідальності за їхні наслідки; оперування тільки змістами фіксованої довжини, невміння працювати із семіотичними структурами довільної складності та зосередитися на будь-якій інформації

на тривалій час; зниження здатності до аналізу та синтезу; «віртуальної наркоманії», залежності від пошуку інформації, комунікації в мережі та інших видах діяльності людини в інформаційному просторі всесвітньої павутини; антиінтелектуалізму та плагіату; масової неосвіченості молоді та феномену гордовитої захопленості своїм неучтвом; абсолютної впевненості у своїй правоті завдяки тому, що люди, які персоніфікують антиінтелектуалізм, не усвідомлюють цієї проблеми; диспропорції між формальним та дійсним рівнем знань; різкому зниженню коефіцієнта засвоєння знань та фактичної успішності навчання; фальсифікації оцінки [2; с. 151].

Виокремлення не вирішених раніше частин загальної проблеми статті. Названих характеристик достатньо, щоб зрозуміти: проблему кліпового мислення не можна ігнорувати. Ця свідомість є небезпечною, але це реалії сучасного світу й сьогоднішньої освіти. Не треба замислюватися над одвічним питанням: «Хто винен?», треба думати: «Що робити?».

Студенти та учні загальноосвітніх навчальних закладів – це люди, які живуть у сучасному медіасвіті, свідомо чи несвідомо користуються різними медіа, зокрема інтернетом, комп'ютером, телебаченням та відео, і перебувають під їхнім потужним впливом. Сформоване «медійне» покоління, яке, очевидно, по-своєму сприймає інформацію, по-своєму на неї реагує і, відповідно, має потребу в особливій інформації. Питання лише в тому, якою має бути ця інформація – «звичайним», усталеним текстом або мають «вийти на арену» якісь нові тексти?

Зростання ролі візуальної інформації, поява та активне використання нових інформаційних технологій, а також масова комп'ютеризація різноманітних сфер життя, поява комп'ютерних гіпертекстів, де коди різних семіотичних систем перебувають у тісній та активній взаємодії – усе це дозволяє спеціалістам говорити про «кризу вербального тексту», його витіснення у XXI ст. образними візуальними повідомленнями, сприяє значному зростанню інтересу до невербальних засобів письмової комунікації, інформаційна ємність та прагматичний потенціал яких нерідко вищий, ніж у вербальних засобів.

На зміну традиційним текстам у навчальний процес активно приходять так звані креолізовані тексти (від франц. *créolisation*) – це тексти, фактура яких складається з двох негомогенних частин: вербальної та невербальної. Метафоричний термін «креолізований текст» належить вітчизняним психолінгвістам Ю. А. Сорокіну та Є. Ф. Тарасову [7, с. 180].

До письмової комунікації до креолізованих текстів відносять тексти, домінанту поля паралінгвістичних засобів яких створюють іконічні (зображувальні) засоби. Світ креолізованих текстів дуже різноманітний. Він охоплює тексти газетно-публіцистичні, науково-технічні, тексти-інструкції, ілюстровані художні тексти, тексти-реклами, афіші, комікси, плакати, листівки тощо. Роль креолізованих текстів зростає, і це знаменує собою якісно новий процес мовленнєвої комунікації (електронної). Наприклад: кінотексти, тексти радіо й телебачення, рекламні тексти тощо.

Зростання інтересу до проблеми візуалізації зумовлене самими вимогами сучасної комунікації. Очевидно, що «ескаляція зображення» не тільки знаменує собою якісно новий процес розвитку мовленнєво-ї комунікації, але й відповідає першочерговим по-требам сучасних дітей та підлітків. Отже, глобальний світ, світ постсучасності орієнтується на візуальний спосіб подання інформації. Глобальний масштаб діяльності підштовхує людство до створення інтернаціональної мови, якою може стати мова візуалізації. Ця мова, поперше, відповідає потребі оптимізувати людську взаємодію для досягнення більш високого рівня ефективності; по-друге, відповідає потребі подолання прихованих стереотипів літературної мови; по-третє, може сприяти нелінійному, більш відкритому характеру нових людських досвідів.

За думкою дослідників, креолізованим текстам притаманні ті ж категорії, що й «класичним» гомогенним вербальним текстам: основними властивостями креолізованих (як і звичайних текстів) є цілісність і зв'язність.

Основні компоненти креолізованого тексту: вербальна частина (напис/підпис, вербальний текст), іконічна частина (малюнок, фото, таблиця). У різних типах тексту вони зустрічаються в різних комбінаціях. Найбільш поширені моделі: зображення + написи/підписи (бігборд, плакат), серія зображень + написи/підписи, що їх супроводжують (комікс, альбом), вербальний текст + зображення без напису/підпису (листівка, художній текст), основний вербальний текст + зображення й супроводжувальний напис/підпис (газетно-публіцистичні, документні, наукові, науково-популярні).

Створюються креолізовані тексти трьома основними способами: 1) вербальний текст + зображення: до традиційного вербального тексту додається зображення; 2) зображення + вербальний текст: доілюстративно-візуальних елементів додаються вербальні компоненти; 3) вербальний текст = зображення: текст спочатку створюється як креолізований, вербальний та ілюстративно-візуальні компоненти підбираються спеціально для взаємодії з ним. Отже, креолізовані тексти можна й потрібно використовувати в навчальному процесі.

Сьогодні з'явилося і диктує свої «правила гри» покоління Google, яке звикло до того, що на екрані монітора відбувається декілька подій одночасно [5]. Воно хоче, щоб навколишній світ миттєво реагував на його запити, воно живе «тут і тепер». Очевидно, мова йде про новий тип поведінки дітей і молоді, на який не можна не зважати.

Складність зазначеної ситуації, з нашої точки зору, полягає ще і у тому, що вчителі та викладачі й сучасна дитячо-молодіжна аудиторія – реально різні

покоління. Відомий британський футуролог Джеймс Мартин, який передбачив появу інтернету, поділяв людей на два типи. Перший тип – «люди книги» – отримує інформацію з книг, має тривале (рос. – «продолжительное») мислення. Головна відмітна риса таких людей – великий обсяг уваги і здатність до аналізу інформації. Другий тип – «люди екрану» – наділений кліповою свідомістю, кардинально відрізняється від першого типу [4]. Додамо до цього, що сучасні діти та підлітки переважно є візуалами за типом сприйняття інформації, оскільки бачать світ через призму «картинок», відеозображень. Це й формує нові вимоги до методики подачі інформації в навчальному процесі школи.

Виклад основних результатів теоретичного аналізу теми. Дозволимо собі припустити, що проблемна ситуація сучасного навчального простору полягає в тому, що вчителі – переважно «люди книги», а учні – переважно «люди екрану», і їм треба **навчатися говорити один з одним і розуміти один одного.**

Питань багато, і на них треба шукати відповіді. Світ став настільки складним, наскільки й цікавим. Очевидним і безперечним є одне: сучасна молодь має особливий тип мислення, і не враховувати це неможливо. Потенційні проблеми та ризики «кліпової» свідомості ще чекають на глибокий науковий аналіз. Проте під час проектування й реалізації освітнього процесу в загальноосвітніх навчальних закладах, вибору методів і засобів навчання цю проблему ігнорувати неможливо.

Кліпова свідомість стає умонастроєм епохи, коли людина не має часу читати тексти, бо її час заповнений фрагментами новоутворених культурних феноменів. Одним із таких феноменів є креолізовані тексти, вивчаючи їх як особливу лінгвістичну варіацію масмедійного тексту, вважаємо, що це може стати вихідною основою для вивчення мультимедійних гіпертекстів, які дедалі більше й активніше використовуються в навчальному процесі загальноосвітніх закладів.

Висновки з дослідження та перспективи подальшого розгляду. Оскільки розпочато розгляд теми саме з бібліотекознавчих підходів, дозволимо собі цим і закінчити. В окремих країнах світу, де стали усвідомлювати небезпеку «кліпового» мислення, розробляються спеціальні *тренінги*, де навчають зосереджувати увагу на одному предметі й утримувати стан концентрації протягом тривалого часу. Саме на розробку таких тренінгів і має бути спрямовано подальші дослідження із зазначеної теми. При цьому всі фахівці одностайні – найбільш доступним методом мінімізації негативного впливу «кліпового» мислення є **ЧИТАННЯ** (звісно, не «кліпової» літератури).

ЛІТЕРАТУРА

1. Бахтіна Г. П. Математика як «щеплення» проти «кліповості» інформації та «колажу» сучасного мислення [Текст] / Г. П. Бахтіна // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. – Луганськ : Вид-во Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»; Альма-матер. – 2010. – № 1(188), січень. – С. 144–155.

2. Гейхман, Л. К. Синергетическая педагогика: Личностный и компетентностный подходы в образовании: проблемы интеграции [Текст] / Л. К. Гейхман, Л. В. Кушнина, А. В. Кушнин. – Пермь : Изд-во Перм. гос. техн. ун-та, 2011. – 176 с.
3. Гиренок, Ф. И. Метафизика пата (косноязычие усталого человека) / Ф. И. Гиренок. – М. : Лабиринт, 1995. – 201 с.
4. Мартин, Дж. Поворотный момент в истории человечества [Электронный ресурс] / Дж. Мартин // Мир прогнозов. – Режим доступа : www.mirprognozov.ru/prognosis/107/150/ (Название с экрана. Дата обращения: 24.10.2014).
5. Митягина Е. В. «Клиповое сознание» в современном информационном обществе [Текст] / Е. В. Митягина, Н. С. Долгополова // Социология и социальная работа. Вестник Нижегородского университета Н. И. Лобачевского. Серия «Социальные науки». – 2009. – № 3(15). – С. 53–59.
6. Семеновских Т. В. «Клиповое мышление» – феномен современности [Электронный ресурс] / Т. В. Семеновских // Оптимальные коммуникации (ОК): эпистемический ресурс Академии медиаиндустрии и кафедры теории и практики общественной связанности РГГУ. – Режим доступа: <http://jarki.ru/wpress/2013> (Название с экрана. Дата обращения: 10.10.2014).
7. Сорокин Ю. А. Креолизованные тексты и их коммуникативная функция / Ю. А. Сорокин, Е. Ф. Тарасов // Оптимизация речевого воздействия. – М. : Наука, 1990. – С. 180–186.
8. Ставцева И. В. Синергетический подход в педагогической работе с клиповым мышлением учащихся [Электронный ресурс] / И. В. Ставцева. – Режим доступа: www.rusnauka.com/4_SND_2012/Pedagogica/2_99440.doc.htm. Название с экрана.
9. Удовицька Т. А. «Кліпове мислення» молоді: особливості прояву в процесі навчання (до постановки проблеми) [Текст] / Т. А. Удовицька // Вища освіта України: теорет. та наук.-метод. часопис. Дод. 1. Вип. 31. Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського простору / Ін-т вищої освіти НАПН України. – К., 2013. – Том VIII(50). – С. 407–416.
10. Фрумкин К. Г. Клиповое мышление и судьба линейного текста [Электронный ресурс] / К. Г. Фрумкин. Ineternum 2010. – № 1. – Режим доступа: http://nouivers.narod.ru/pub/kf_clip.htm. (Название с экрана. Дата обращения: 17.10.14).
11. Фрумкин К. Г. Откуда исходит угроза книги / К. Г. Фрумкин // Знамя. – 2010. – № 9. – С. 39–48.
12. Факторович А. А. Преподаватели и студенты: новые роли, модели взаимодействия [Текст] / А. А. Факторович // Педагогика. – 2013. – № 6. – С. 89–97.
13. Штанько В. І. Сучасні інформаційно-комп'ютерні технології як чинник трансформації соціокультурної реальності [Текст] / В. І. Штанько // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна : [зб. наук. пр.] / Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – Х., 2008. – С. 22–31.

Гич Г. М., Николаевский областной институт последипломного педагогического образования, г. Николаев, Украина

«КЛИПОВОЕ» МЫШЛЕНИЕ МОЛОДЕЖИ: ДРУГ ИЛИ ВРАГ ОБУЧЕНИЯ?

В статье рассматривается проблема феномена «клипового» мышления как формы восприятия окружающей действительности посредством разнообразного, мозаичного, фрагментарного восприятия информации. Изучение этого феномена позволит более эффективно строить процесс обучения. Рассмотрены позитивные и негативные стороны клипового мышления, обозначена специфика его проявления в процессе обучения. Изучение и анализ такого способа мыслительной деятельности современных детей и подростков позволит учесть данную специфику при организации и реализации обучения в общеобразовательных учреждениях на принципиально иных методических подходах с широким использованием инновационных форм подачи учебного материала.

Ключевые слова: клип; клиповое мышление; клиповое сознание; молодежь; обучение.

Gych G., Mykolayiv Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education, Mykolayiv, Ukraine **THE «CLIP» CONSCIOUSNESS YOUTH: FRIEND OR FOE TRAINING?**

The article deals with the problem of the importance of learning as a method of realizing the surroundings by children and teenagers today with the help of diverse, mosaic and Fragmentary ways of perceiving the information. The study of this phenomenon gives us the opportunity to build the process of youth teaching more effectively. The author takes into consideration positive and negative sides of clip-thinking and the specifics of its realization in the process of teaching is also defied. Studying and analysis of such a way of youth mental activity allows to take this specifics into account while organizing and realizing the teaching process in secondary educational establishments on the basis of principally new approaches with wide implementation of innovation forms of presenting new material.

Keywords: clip; clip consciousness; clip thinking; modern children and teenagers (children and teenagers today); teaching.

Рецензенті: д-р наук з держ. упр., професор Г. В. Коваль;
д-р пед. наук, професор М. М. Букач